

Ақийда дарслари (166-дарс). Нұбуват ва рисолаттинг маъноси нима?

17:31 / 17.01.2022 4327

Хозирда араб тилидаги «нұбуват» ва «рисолат» сўзларининг ўрнига бизнинг араб бўлмаган тилларда бир сўз - «пайғамбарлик» сўзи ишлатиладиган бўлиб қолган. «Набий»ни ҳам пайғамбар дейилаверади, «расул»ни ҳам пайғамбар дейилаверади.

Эҳтимол, бу икки маъно бир-бирига ўта яқин бўлганлигидан шундай бўлгандир. Аслида Аллоҳ таоло Қуръони Каримга ихтиёр қилган араб тилидаги бу икки сўзниңг ўзига хос ва дақиқ маънолари бор.

«Нұбуват» луғатда «наба» - «муҳим хабар бериш» ва «нубу» - «юқорилаш» деган маъноларни билдиради.

Нұбуват Аллоҳ таолодан бўлган хабарнинг ваҳий йўли ила У Зот Ўзи бандалари ичидан танлаб олган шахсга етишидир. Бинобарин, Набий Аллоҳдан муҳим хабар олган ва мартабаси юқори шахс бўлади.

«Рисолат» эса луғатда бир нарсани лутф ила юборишга ишлатилади. Арабларда бировга юборилган мактубни ҳам «рисола» дейилади. Биров томонидан юборилган элчига ҳам «расул» дейилади.

Шундан келиб чиқиб, Аллоҳ таоло юборган муайян диний таълимотлар тўплами - «рисолат» дейилади. Уни одамларга ўргатиш амр қилинган элчиси «расул» дейилади.

Юқорида зикр этилган маънолардан «набий» ва «расул» орасида фарқ борлиги келиб чиқади. Бу фарқни уламоларимиз ўта дақиқ жойларигача ажратиб берганлар.

Жумладан, «Шарҳи талхийси ақоиди Таҳовийя» номли китобда қуидагилар келтирилган.

Набий ва Расул орасидаги фарқ ҳақида бир неча фикрлар зикр қилинган:

1. Аллоҳ кимга осмондан хабар берса-ю, ўша хабарни бошқаларга етказишни амр қилса, ўша одам набий ва расулдир. Аммо бошқаларга етказишни амр қилмаса, набийдир, расул эмас.

Хулоса шулки, расул ўзига келган пайғамбарликни ўзгаларга етказишга амр қилингандир. Набий эса бунга амр қилинмагандир. У пайғамбарликни бошқаларга етказадими, етказмайдими, барибир.

2. Расул умумий бўлиб, фаришталардан ҳам, башардан ҳам бўлаверади. Аллоҳ таоло Қуръонда:

مِيرَكٰلُوسْرُلُوقَلُّنِ

«**Албатта, у (Қуръон) ҳурматли элчининг сўзи**дир» деганда Жаброил алайҳиссаломни ирова қилган (*Таквир сураси*, 19-оят).

مُهُلَانَيِ كَيْلُوْتَأَيْأَبَ بَذَكْ وَأَبَذَكَ لَلِإِلَعَ رَتْفَالِنَمَ مَلْطَأَ نَمَفَ
أَمَنْيَأَوْلَاقَ مُهَنْوَفَوَتَيِ إِنْلُسُرْمُهَتَعَاجَ إِذَا كَيْتَحَ بَاتَكْلَانَمَ مُهُبَيْصَنَ
مُهُنَأَمْوَسْفَنَأَ كَلَعَ أُولَقَ وَأَنَعَ أُولَقَ نُودَ نَمَ نُوعَدَتَ مُتَنْكَ
نَيْرَفَأَكَأُونَكَ

«...элчиларимиз келиб, уларнинг жонларини олаётиб...» деганда ҳам фаришталарни ирова қилган (*Аъроф сураси*, 37-оят).

3. Расул янги шариат билан келади. Набий янги шариат билан келмайди. Балки, олдинги шариатга амал қилади ва ўзгаларни ҳам ўшанга амал қилишга чақиради».

Ушбу мавзуда яна бир қўшимча маълумот ва мулоҳазани зикр қилиб ўтишга тўғри келади. Қуръони Каримда «Расул» ва «набий» сўзлари кўп келади. Жумладан, бу икки сўз Пайғамбаримиз Мухаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга нисбатан ҳам ишлатилади. Аммо бу сўзларнинг ишлатилишида нозик маънолар борлиги мулоҳаза қилинади.

Мұхаммад соллаллоғу алайҳи васалламга нисбатан «набий» сүзи үттиз марта атрофида ишлатилған бўлса, асосан, ўзаро инсоний алоқалар, никоҳ, мерос ва ўлжаларни тақсимлаш каби масалаларда ишлатилған.

Бинобарин, бу икки сўзни таржима қилишда ҳам шунга эътибор бермоғимиз лозим бўлади. Иложи бўлса, «Расул»ни пайғамбар деб таржима қилсак ҳам, «набий»ни таржима қилмай, ўз ўрнида қолдирганимиз маъқул бўлади.

Икки маънони қўшиб баён қилишда эса «пайғамбар» лафзи ишлатилса, бўлаверади.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди